

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ ТА ФІЛОСОФІЇ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ДЛЯ
ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ В11 ФІЛОСОФІЯ**

Запоріжжя, 2025

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра соціології та філософії
Освітньо-наукова програма «Аналітика суспільних процесів» другого
(магістерського) рівня вищої освіти
Галузі знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Кваліфікація: магістр

Мова навчання: українська

Методичні рекомендації до виконання і захисту кваліфікаційних робіт для
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності В11
Філософія. Розробники: доц., канд. філос.наук Афанасьєва Л.В.; проф, докт. соц.
наук Глебова Н.І.; доц., канд. філос. наук Глинська Л.Ф., стар. виклад., канд.
філос. наук Демчик О.І.; стар. виклад. Чичановський І.О. – Запоріжжя :
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана
Хмельницького, 2026. 38 с.

«Затверджено»

На засіданні кафедри Протокол № 2 від 02.09.2025 р.

Завідувач кафедри

Афанасьєва Л.В.

ЗМІСТ

1.	Загальні положення.....	4
2.	Методологічні вимоги до кваліфікаційної роботи	7
3.	Порядок виконання кваліфікаційної роботи	8
4.	Вибір теми кваліфікаційної роботи.....	9
5.	Робота з інформаційними джерелами.....	11
6.	Структура кваліфікаційної роботи.....	13
7.	Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи	22
8.	Допуск до захисту кваліфікаційної роботи.....	26
9.	Порядок та процедура публічного захисту кваліфікаційної роботи.....	28
10.	Оцінювання кваліфікаційної роботи	31
11.	Список використаних джерел	32
	Додаток 1. Титульний аркуш дипломної роботи (приклад).....	33
	Додаток 2. Зміст дипломної роботи	34
	Додаток 3. Зразок оформлення списку використаних джерел	35

1. Загальні положення

Методичні рекомендації розроблені відповідно до Законів України «Про вищу освіту» (із змінами включно №4170 від 19.12.2024), інших нормативно-правових актів України з питань освіти, Положення про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (Наказ №06/01-05 від 28 січня 2025 року), Положення про запобігання академічному плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (Наказ №11/01-05 від 10 лютого 2025 року), Порядку застосування програмних засобів перевірки з метою запобігання та протидії проявам академічної недоброчесності в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (Протокол №2 від 31.10.2022 року), Положення про кваліфікаційні роботи на здобуття освітніх ступенів бакалавра та магістра у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (Протокол №11 від 14.03.2025 року), Наказ № 328 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 033 Філософія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти».

Кваліфікаційна робота є комплексним самостійним дослідженням здобувача, що засвідчує рівень засвоєння ним загального обсягу навчального матеріалу з освітньо-наукової програми, оволодіння теоретичними знаннями, практичними навичками, а також уміннями застосовувати їх у практичній діяльності.

Основною *метою* написання дипломної роботи є самостійне розв'язання складної задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері філософії, що характеризується невизначеністю умов і вимог. Виконання кваліфікаційної роботи передбачає застосування певних теорій та методів філософської науки, що забезпечують можливість аналізувати філософські процеси і явища, систематизувати отримані результати досліджень, формулювати нові висновки і положення.

Процес написання і захисту кваліфікаційної роботи передбачає володіння наступними **компетентностями та результатами навчання:**

Загальні компетентності

ЗК 1 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 4 Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 5 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 6 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7 Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 1 Здатність використовувати історико-філософську спадщину в осмисленні та розв'язанні дослідницьких проблем.

СК 2 Усвідомлення зв'язків філософської спеціалізації з іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.

СК 3 Здатність формулювати та аргументувати актуальні філософські ідеї, доказово й обґрунтовано викладати результати дослідження.

СК 4 Здатність обирати і застосовувати найбільш ефективну методологічну стратегію дослідження.

СК 5 Здатність критично працювати з філософськими текстами, застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації.

СК 6 Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань.

СК 7 Здатність професійно проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу європейської та євроатлантичної інтеграції України на підставі принципу україноцентризму.

СК 9 Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень у різних формах наукової комунікації.

Результатів навчання

ПР1 Здійснювати інтелектуальний пошук, виявляти і критично осмислювати актуальні проблеми сучасної філософської думки, розробляти їх в рамках власного філософського дослідження.

ПР2 Знати і використовувати фаховий словник та філософські засоби для донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПР3 Вміти реконструювати історичний поступ світової філософії, еволюцію філософських ідей і проблем.

ПР4 Пропонувати та обґрунтовувати нові підходи до розв'язання задач і проблем.

ПР5 Використовувати методологію та пізнавальні засоби, що властиві філософії та її застосуванням.

ПР6 Володіти державною та іноземними мовами на рівні, достатньому для вільного фахового спілкування та обговорення наукових проблем і результатів досліджень у сфері філософії.

ПР7 Критично осмислювати, аналізувати та оцінювати філософські тексти, застосовувати релевантні методи їх аналізу та інтерпретації.

ПР8 Розуміти зв'язки філософії з іншими напрямками філософського дискурсу та іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.

ПР9 Ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності.

ПР10 Брати участь у наукових дискусіях з філософії та міждисциплінарних проблем обговорення філософських питань з експертами з інших галузей знань.

ПР11 Аналізувати, оцінювати і прогнозувати соціальні, політичні, економічні та культурні процеси із застосуванням фахових знань та спеціалізованих навичок розв'язання складних задач філософії.

ПР12 Використовувати набуті знання в практиці європейської та євроатлантичної інтеграції України, зокрема проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу інтеграційних процесів.

ПР13 Розробляти і реалізовувати наукові та/або прикладні проекти у сфері філософії та з дотичних міждисциплінарних проблем.

ПР14 Приймати ефективні рішення з питань управління складною професійною та/або навчальною діяльністю у сфері філософії.

ПР16 Планувати і виконувати наукові дослідження з філософії та дотичних питань, формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки, презентувати результати досліджень в різних формах наукової комунікації.

2. Методологічні вимоги до кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота має відповідати таким вимогам:

1. тематика повинна бути науково актуальною, соціально значущою та відповідати сучасному стану розвитку вітчизняної і зарубіжної філософії;
2. об'єкт, предмет, мета роботи та її завдання мають бути чітко визначені та концептуально узгоджені;
3. методологічні підходи та методи дослідження (філософський аналіз, герменевтика, діалектика, феноменологія, компаративний аналіз тощо), що застосовуються в роботі, повинні бути логічно обґрунтовані з огляду на специфіку обраної проблематики;
4. використані у роботі філософські концепції, ідеї, теорії, викладені у наукових джерелах, мають бути критично осмислені та інтерпретовані;
5. виклад матеріалу повинен бути логічним, послідовним і аргументованим – від постановки проблеми до формулювання узагальнюючих висновків.

Розв'язання зазначених завдань передбачає дотримання таких методологічних принципів написання кваліфікаційної роботи:

- наявність теоретичної значущості дослідження для розвитку філософського знання;
- опора на сучасну теоретико-методологічну базу філософії;
- системність і цілісність у вирішенні дослідницьких завдань;
- критичність і рефлексивність мислення;
- творчий і оригінальний підхід до інтерпретації проблеми.

Обґрунтованість зазначених принципів полягає у такому:

1. Теоретична значущість роботи для сучасної філософії. У процесі дослідження здобувач має продемонструвати здатність до самостійного філософського мислення, аналізу класичних і сучасних текстів, реконструкції концепцій та їх інтерпретації. Важливим є вміння формулювати власну аргументовану позицію щодо досліджуваної проблеми.

2. Використання теоретико-методологічної бази дослідження. Під час виконання кваліфікаційної роботи необхідно спиратися на праці класиків філософії, сучасні наукові дослідження, публікації у фахових виданнях, монографії, матеріали наукових дискусій. Доцільно здійснювати аналітичний огляд стану розробленості теми, виявляти основні підходи та дискусійні аспекти проблеми.

3. Системність у вирішенні завдань дослідження. Дослідження має будуватися як цілісна система, у якій всі елементи (поняття, ідеї, аргументи) взаємопов'язані. Важливо забезпечити внутрішню логіку роботи, послідовність викладу та концептуальну єдність.

4. Творчість та оригінальність мислення. Здобувач повинен виявити здатність до самостійної інтерпретації філософських ідей, формулювання нових підходів до розв'язання проблем, критичного переосмислення усталених концепцій.

5. Дотримання академічної доброчесності. Здобувач несе особисту відповідальність за достовірність і коректність використаних джерел, зобов'язаний дотримуватися правил цитування, уникати плагіату, забезпечувати коректність інтерпретацій і повагу до інтелектуальної власності авторів.

3. Порядок виконання кваліфікаційної роботи

Процес написання кваліфікаційної роботи відбувається за такими етапами:

1. Узгодження теми дослідження з науковим керівником і гарантом освітньої програми з урахуванням актуальних проблем сучасної філософії;

2. Добір, опрацювання та систематизація філософських джерел (класичних текстів, сучасних наукових праць, статей, монографій), укладання бібліографії за темою дослідження;
3. Розробка попереднього плану кваліфікаційної роботи, визначення логіки дослідження;
4. Складання розгорнутого плану кваліфікаційної роботи із чітким визначенням структури, змісту розділів та підрозділів;
5. Проведення теоретичного дослідження, що включає аналіз, інтерпретацію та критичне осмислення філософських концепцій, підходів і текстів у межах обраної теми;
6. Подання кваліфікаційної роботи на ознайомлення науковому керівникові;
7. Доопрацювання тексту з урахуванням зауважень керівника, уточнення аргументації, структури та висновків, підготовка остаточного варіанту роботи;
8. Подання кваліфікаційної роботи на кафедру, перевірка тексту на дотримання принципів академічної доброчесності та оригінальності;
9. Попередній захист кваліфікаційної роботи на засіданні випускової кафедри з метою оцінки рівня готовності дослідження;
10. Рецензування кваліфікаційної роботи фахівцем у галузі філософії;
11. Підготовка до публічного захисту (оформлення доповіді, презентації, відповідей на можливі запитання) та захист кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією.

4. Вибір теми дипломної роботи

На першому етапі виконання кваліфікаційної роботи здобувач обирає тему, яка, передусім, має відповідати:

1. об'єкту та предмету філософії як галузі наукового знання;
2. актуальним проблемам сучасної філософської думки та інтелектуальним запитам суспільства;
3. науковим інтересам здобувача, рівню його теоретичної підготовки та дослідницьким уподобанням.

Обрана тема може бути логічним продовженням попередніх наукових пошуків здобувача, тобто повністю або частково узгоджуватися з темою бакалаврської роботи, матеріалами виступів на наукових конференціях, публікаціями, участю в наукових гуртках тощо.

Тема кваліфікаційної роботи повинна відображати наявність актуальних філософських проблем, дискусійних питань або недостатньо розроблених аспектів у межах відповідного напрямку філософського знання, що потребують теоретичного осмислення та інтерпретації.

Кваліфікаційна робота може виконуватися також за тематикою, ініційованою освітніми, науковими чи культурними інституціями, аналітичними центрами, громадськими організаціями або іншими установами, діяльність яких пов'язана з гуманітарною сферою. У такому випадку запропонована тема дослідження погоджується з гарантом відповідної освітньої програми та затверджується рішенням відповідної кафедри.

Здобувач має право обрати тему кваліфікаційної роботи, визначену кафедрою, або запропонувати власну з обґрунтуванням доцільності її розробки. Запропонована здобувачем власна тема дослідження погоджується керівником кваліфікаційної роботи, гарантом освітньої програми та затверджується рішенням кафедри.

Узгодження теми здобувачем вищої освіти із керівником кваліфікаційної роботи, гарантом освітньої програми і затвердження її на засіданні кафедр завершується не пізніше 01 листопада (для денної форми навчання), до завершення осінньої сесії (для заочної форми навчання) поточного навчального року. У разі необхідності тему кваліфікаційної роботи може бути змінено за рішенням кафедри з наступним оформленням наказу по університету (але не пізніше початку останнього семестру перед захистом, виключно у виняткових випадках, з обґрунтуванням такої необхідності). Уточнення формулювання теми може бути внесено не пізніше, ніж за місяць до захисту роботи.

Після закріплення теми здобувачеві видається завдання на кваліфікаційну роботу (Додаток 1), складене керівником, погоджене з гарантом освітньої програми і завідувачем відповідної кафедри з обов'язковим зазначенням термінів та етапів його виконання.

5. Робота з інформаційними джерелами

Починати складання бібліографічного списку джерел потрібно з монографій, статей у фахових журналах, оскільки саме у них містяться дані про найважливіші теоретичні положення, методологічні підходи і методики досліджень. Особливу увагу слід звернути на законодавчо-нормативні документи, звіти за результатами проведених філософських досліджень. Використання матеріалів, отриманих з мережі Інтернет та інших джерел, вимагає обов'язкового посилання на них.

Після систематизації бібліографічних матеріалів, здобувач має визначити найважливіші аспекти досліджуваної проблематики та напрями її вивчення. Потім слід перейти до складання та узгодження з науковим керівником попереднього плану роботи, який має бути логічним, точним, лаконічним, відповідати проблемі, що досліджується.

План роботи має бути складним, тобто, робота поділяється на розділи, які, у свою чергу, поділяються на підрозділи. Вибір певного варіанту залежить від дослідницьких завдань та способу їх вирішення.

Після складання плану здобувач працює над основною частиною кваліфікаційної роботи і має право звертатися до наукового керівника для отримання консультацій щодо вибору, уточнення методів теоретичного та емпіричного дослідження, корегування і редагування тексту роботи.

6. Структура дипломної роботи

Кваліфікаційна робота має обов'язкові складові частини, що розташовуються у наступній послідовності.

- титульний лист (Додаток 2);
- анотація;
- зміст;

- перелік умовних скорочень (за необхідністю);
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

До кваліфікаційної роботи також додаються:

1. Рецензія зовнішнього рецензента (не нумерується);
2. Ксерокопії опублікованих статей, тез конференцій за тематикою кваліфікаційної роботи з вихідними даними.
3. Електронна копія роботи на електронному носіїві.

Складовою кваліфікаційної роботи є **анотація** українською та англійською/німецькою мовами (обсягом 1600-1800 друкованих знаків). Анотація подається за схемою: прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти; назва кваліфікаційної роботи; текст анотації; ключові слова. Анотація друкується на окремому аркуші і підшиваються у роботу одразу за титульним аркушем (але не нумеруються).

Зміст містить найменування та номери початкових сторінок усіх структурних компонентів роботи.

Якщо у кваліфікаційній роботі вжито специфічну термінологію, а також використано скорочення, нові символи, позначення тощо, то їх перелік може бути подано у вигляді окремого реєстру, який розміщують перед вступом.

Перелік умовних скорочень необхідно друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення, справа – їх детальне розшифрування.

Вступ повинен містити наступні обов'язкові елементи: актуальність теми, ступінь вивчення проблеми, об'єкт дослідження, предмет дослідження, мета і завдання дослідження, методи дослідження, гіпотези, наукова новизна одержаних результатів, практичне значення отриманих результатів, апробація результатів дослідження, структура роботи.

Обґрунтування **актуальності теми** передбачає відповідь на запитання:

«Чому дану проблему потрібно вивчати зараз?» Вона має бути змістовною, лаконічною, небагатослівною, демонструвати найважливіше – сутність проблемної ситуації. Правильність оцінки здобувачем обраної теми з точки хору її своєчасності і соціальної значимості, характеризує його наукову зрілість і фахову компетентність.

Характеристика **стану наукової розробки проблеми** передбачає стислий аналіз того ким, коли, які саме аспекти даної теми і наскільки глибоко вже досліджувалися. У разі, якщо проблема достатньо розроблена у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, потрібно обґрунтувати доцільність і можливі напрями її подальшого вивчення.

Зазначимо, що **об'єктом** дослідження виступають процеси або явища, що породжують проблемну ситуацію, і які підлягають вивченню. Представлення об'єкту дослідження у тексті кваліфікаційної роботи починають фразою: «Об'єктом дослідження є ... (повна назва)», після чого дається стислий опис об'єкту зі вказівкою його основних характеристик.

Відповідно, **предметом** дослідження є певна сторона, елемент чи особливість об'єкта. Тобто, об'єкт і предмет співвідносяться як ціле і частина, загальне і часткове. Іншими словами, предмет є частиною об'єкту, що підлягає вивченню. Визначення предмету дослідження – це відповідь на питання: Що, які властивості чи які зв'язки об'єкту підлягають вивченню.

Мета кваліфікаційної роботи має визначати те, чого конкретно повинен досягти її автор у ході проведення дослідження. Іншими словами, це кінцевий результат написання роботи, що може полягати у виявленні недоліків і проблем, обчисленні нових показників, розробці або поліпшенні методики, оцінці рівня розвитку, складанні програми удосконалення, визначенні параметрів або властивостей об'єкту.

Процес виконання роботи (вивчення, дослідження, аналіз тощо) метою роботи бути не може. Між метою і кінцевим результатом роботи має бути тісний

зв'язок. Мета кваліфікаційної роботи реалізується через конкретні завдання, які треба вирішити.

Завдання дослідження – це етапи, послідовність виконання роботи, які необхідно реалізувати для досягнення поставленої мети і перевірки гіпотез дослідження. Структура (зміст) роботи є повним відображенням завдань, які вирішуються.

Завдання сформулюються таким чином: «У процесі дослідження вирішувалися наступні завдання: ...», «Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання: ...», «Необхідність досягнення мети дослідження, зумовила постановку і вирішення наступних завдань: .» - далі послідовно перераховуються операції, що виконуються.

Завдання мають бути правильно і чітко сформульовані, логічно розставлені, щоб відбивати послідовність дій здобувача. Зазвичай, у соціологічних дослідженнях формуються чотири основних групи завдань.

Перша група завдань передбачає розгляд стану розробленості теми в теорії та практиці соціологічної науки, з'ясуванні теоретико-методологічних засад досліджуваної проблеми. Бажано, щоб завдання першої групи розпочиналися словами *розробити* або *обґрунтувати* теоретичні засади (вказується чого), *з'ясувати* соціальну природу певних категорій тощо, *визначити* поняття – називається об'єкт, *обґрунтувати* принципи, підходи, методика тощо.

Друга група завдань пов'язана з необхідністю чіткого визначення предмету і об'єкту дослідження. Вони можуть містити словосполучення: *виявити склад* або *моделі*, *визначити структуру*, *визначити* або *уточнити* межі поширення, *окреслити* сукупність тощо. Вирішення цих завдань надасть можливість визначити сутність об'єкту і предмету дослідження.

Третя група завдань уточнює процедури безпосереднього аналізу досліджуваної проблеми. Їх виконання передбачає аналіз зібраного фактичного матеріалу. Ці завдання доцільно розпочинати наступним чином:

- 1) *з'ясувати* значення, походження, причини, шляхи прояви,

- особливості, природу, роль, місце, специфіку, особливості, фактори тощо;
- 2) *дослідити* характер, характеристики, фактори, властивості, походження, зв'язки, потенціал, засоби, технології, функції, співвідношення, фактори, структуру;
 - 3) *виявити* ознаки, причини, поширення, зв'язок, шляхи, засоби, специфіку, чинники, типи, фактори, характеристику, співвідношення, структуру;
 - 4) *вивчити* можливості, специфіку, функціонування, потенціал;
 - 5) *проаналізувати* структуру, характер, залежність, особливості, реалізацію;
 - 6) *описати* функціонування, спосіб;
 - 7) *визначити* обсяг, типи, моделі, структуру, потенціал, функції, продуктивність, засоби, систему, групи, спільне і відмінне, характеристики;
 - 8) *встановити* взаємозв'язки, взаємодію, функції, ступінь продуктивності, мотиви, вплив, типи, ознаки, особливості, зв'язки, роль, критерії;
 - 9) *здійснити* аналіз, опис тощо;
 - 10) *простежити* функціонування, особливості, залежність, засоби, розвиток, глибину, еволюцію, співвідношення;
 - 11) *визначити* динаміку, можливості, процеси, межі, специфіку, місце, роль, належність;
 - 12) *показати* зв'язок;
 - 13) *окреслити* особливості, групи, засоби, механізми, значення, конструкції;
 - 14) *зіставити* форми;
 - 15) *розкрити* характер, статус, функції, особливості, зміст, вплив;
 - 16) *розглянути* взаємодію, засоби;
 - 17) *охарактеризувати* особливості, засоби, типи, специфіку; 18) *уточнити* хронологію, межі;
 - 18) *з'ясувати* взаємодію тощо.

Четверта група завдань передбачає здійснення узагальнень, підбиття підсумків, формулювання висновків та рекомендацій. Дана група завдань базується на виконанні попередніх трьох, тому носить узагальнюючий характер, наприклад: *визначити* або *окреслити* місце і роль; *виявити* або *встановити* тенденції розвитку, *з'ясувати* закономірності чи тенденції змін; *розробити* практичні рекомендації.

У філософському дослідженні гіпотеза не завжди має характер емпірично перевірюваного припущення, як у соціології, а постає у вигляді концептуального припущення або теоретичної позиції, що потребує обґрунтування, інтерпретації та аргументації. Вона спрямована на пояснення певних філософських проблем, ідей, понять або підходів і виконує функцію орієнтира у процесі дослідження.

У методологічному плані така гіпотеза (або дослідницьке припущення) виступає зв'язувальною ланкою між теоретичною концепцією та її інтерпретацією в межах обраного дослідження. Вона допомагає визначити логіку розгортання аргументації, структуру дослідження та очікувані результати. При цьому гіпотеза може зазнавати уточнення або трансформації у процесі роботи, що не знижує її наукової цінності, а навпаки – свідчить про глибину філософського аналізу.

Завершенням методологічної частини кваліфікаційної роботи є чітке формулювання дослідницької позиції, теоретичних засад і логіки аналізу обраної проблеми.

Необхідними елементами роботи є обґрунтування методології та методів дослідження. Спочатку визначаються теоретико-методологічні підходи (наприклад, герменевтичний, феноменологічний, аналітичний, діалектичний, критичний тощо), які становлять основу дослідження, після чого конкретизуються методи, що застосовуються для аналізу філософських текстів, концепцій і проблем.

Методи дослідження добираються з урахуванням мети та завдань роботи. У філософському дослідженні використовуються як загальнонаукові, так і

спеціальні філософські методи. Серед загальнонаукових методів доцільно виокремити:

- аналіз і синтез (для узагальнення теоретичних підходів);
- історичний метод (для дослідження генези філософських ідей і концепцій);
- метод моделювання (для побудови теоретичних конструкцій);
- компаративний аналіз (для порівняння різних філософських підходів і традицій).

До спеціальних методів філософського дослідження належать:

- герменевтичний метод (інтерпретація філософських текстів);
- феноменологічний метод (опис і аналіз структур свідомості та досвіду);
- діалектичний метод (виявлення суперечностей і закономірностей розвитку ідей);
- метод концептуального аналізу (уточнення змісту філософських понять);
- дискурс-аналіз (дослідження мовних і смислових структур філософських текстів).

Важливо конкретизувати застосування кожного методу в роботі, тобто чітко визначити, для розв'язання яких саме дослідницьких завдань він використовується. Наприклад: герменевтичний метод – для інтерпретації текстів класичних авторів; компаративний аналіз – для зіставлення різних підходів до розуміння певної проблеми; концептуальний аналіз – для уточнення змісту ключових категорій дослідження тощо.

Наукова новизна для кваліфікаційної роботи є здебільшого умовною, і скоріше визначає відмінність одержаних результатів від відомих раніше. Зазвичай використовують фразу: «Наукова новизна даного дослідження полягає у наступному...» До ознак, що засвідчують наукову новизну роботи, слід віднести наступні:

- 1) подальший розвиток проблеми дослідження;
- 2) введення до наукового обігу нових категорій і понять;
- 3) використання нових методів, інструментів, апарату дослідження;
- 4) розробка та наукове обґрунтування пропозицій про оновлення

об'єктів, процесів і технологій;

5) формування нових наукових уявлень про суспільство та його окремі елементи.

Теоретична значущість результатів дослідження полягає у внеску, який здійснює робота у розвиток філософського знання. Вона визначається тим, які саме проблеми, концепції, підходи або понятійні структури уточнюються, переосмислюються чи розвиваються у дослідженні, а також тим, яким чином отримані результати розширюють або поглиблюють існуючий філософський дискурс. Теоретична значущість не тотожна науковій новизні, оскільки може проявлятися як у розробці нових ідей, так і в оригінальній інтерпретації вже відомих концепцій.

Практична значущість результатів філософського дослідження полягає у можливостях їх застосування у різних сферах інтелектуальної та суспільної діяльності. Зокрема, результати роботи можуть бути використані:

- у подальших наукових дослідженнях;
- в освітньому процесі (при розробці навчальних курсів, лекцій, семінарських занять);
- у сфері гуманітарної експертизи, аналітики, культурних і соціальних проєктів;
- у формуванні світоглядних орієнтацій та розвитку критичного мислення.

Оцінюючи практичну значущість кваліфікаційної роботи, слід враховувати специфіку філософського дослідження. Якщо робота має теоретико-методологічний характер, її практична значущість може проявлятися в апробації результатів на наукових конференціях, у впровадженні в освітній процес, у використанні при підготовці навчально-методичних матеріалів.

Практична значущість робіт, що мають методологічний або прикладний філософський характер, може полягати у розробці підходів до аналізу суспільних, культурних чи етичних проблем, у вдосконаленні інструментів

гуманітарного аналізу, а також у застосуванні філософських ідей у міждисциплінарних дослідженнях.

Структура дипломної роботи починається стандартною фразою:

«Робота складається зі вступу, ... розділів, висновків; містить ... сторінок тексту, ... рисунків, ... таблиць, ... додатків. Список джерел включає ... найменувань літератури. Загальний обсяг роботи складає ... сторінок, у тому числі основного тексту ... сторінок».

Назви всіх складових «ВСТУПУ» слід виділити жирним шрифтом, наприклад: **Об'єкт дослідження, Предмет дослідження, Мета дослідження, Гіпотези** тощо.

Обсяг вступу не повинен перевищувати 5-7% (3-5 стр.) від загального обсягу основного тексту роботи.

Основна частина кваліфікаційної роботи повинна складатися з трьох розділів.

Перший та другий розділи дипломної роботи є теоретичними і складають приблизно 70% загального обсягу дипломної роботи. Інші 30% повинні припадати на емпіричну частину, тобто на останній третій розділ.

Перший розділ може включати розгляд наукових робіт за темою дослідження. Аналізувати публікації можна методом їх групування за науковими напрямками: наприклад, феноменологічні, структурно функціональні, психологічні підходи тощо, або за хронологією. Такий аналіз обов'язково передбачає власну оцінку здобувачем положень, що вивчаються.

Огляд джерел повинен відтворювати ступінь вивченості даного питання на сучасному етапі розвитку філософської науки. У цьому ж розділі доцільно здійснювати теоретичну або теоретико-методологічну інтерпретацію основних понять - спочатку об'єкту, а потім предмету дослідження. Слід з'ясувати, хто увів досліджувані категорії у науковий обіг, яке значення вони мають для вітчизняної та зарубіжної філософії.

Другий розділ теж може бути присвячений аналізу класифікації основних елементів структури досліджуваного явища, опису відомих на сьогоднішній день його видів і типів, основних рис, причинах виникнення тощо.

Перший та другий розділи можуть бути розбиті на декілька підрозділів, де самі розділи, так і їх підрозділи обов'язково повинні мати назви, які відображають їх зміст.

Оскільки у теоретичних розділах роботи здобувач повинен розкрити тему, використовуючи уже створені наукові матеріали, особливу увагу варто приділити посиланням на використані джерела. Вони повинні бути присутніми повсюдно і супроводжувати усі цитати та ідеї, які автор запозичив у працях інших вчених, за винятком тих думок і висновків, що були сформульовані ним самостійно. Посилання ставиться у квадратних дужках відразу після прямої цитати або використаної загальної ідеї.

Основною метою написання третього розділу є узагальнення результатів теоретичного дослідження, а також обґрунтування та розгортання авторської позиції щодо обраної філософської проблеми. Назва розділу має відображати зміст здійсненого аналізу та відповідати логіці дослідження (наприклад, «Інтерпретація...», «Концептуалізація...», «Філософський аналіз...» тощо).

У третьому розділі висвітлюються результати проведеного теоретичного дослідження. Передусім це систематизація та узагальнення проаналізованих підходів, концепцій і теорій, їх критичне осмислення та зіставлення. Доцільним є також порівняння різних філософських традицій або підходів до розуміння досліджуваної проблеми, виявлення їхніх спільних і відмінних рис.

Важливим етапом є встановлення концептуальних зв'язків між ключовими поняттями та ідеями дослідження, а також їх інтерпретація у контексті обраної теми. Особлива увага приділяється аргументації авторської позиції, її обґрунтуванню та співвіднесенню з існуючими філософськими підходами.

Аналітичні результати повинні бути логічно викладені, аргументовані та підкріплені висновками, що дозволяють розкрити сутність досліджуваної

проблеми, її теоретичне значення, а також можливі напрями подальшого осмислення. У процесі аналізу необхідно враховувати різні, у тому числі альтернативні або критичні підходи до вирішення проблеми.

До основного тексту роботи рекомендується включати узагальнені результати дослідження, концептуальні схеми, авторські інтерпретації та висновки. Допоміжні матеріали (розширені порівняльні таблиці філософських підходів, додаткові текстові фрагменти, переклади джерел, ілюстративні матеріали тощо), які деталізують або доповнюють основний зміст, доцільно виносити у додатки з відповідними посиланнями у тексті.

У **висновках** дипломної роботи викладаються найважливіші практичні, теоретичні та, за наявності, наукові результати здобуті у роботі, а також рекомендації щодо наукового та практичного використання отриманих результатів. У висновках можуть аргументуватися перспективи подальшого вивчення теми дослідження. Загалом кількість висновків має відповідати кількості поставлених завдань.

Висновки повинні бути лаконічними, містити чіткі, однозначні формулювання, які логічно пов'язані з основним змістом кваліфікаційної роботи. У загальних висновках не варто повторювати узагальнень, сформульованих у висновках до розділів у основній частині, та наводити новий фактологічний матеріал. Недоречним є і формулювання висновків ширше, ніж того вимагає досліджувана проблема. Окрім того, варто уникати положень, які не підтвержені у роботі конкретними даними.

Обсяг висновків до дипломної роботи не має перевищувати 8% основного тексту роботи, тобто, 3-5 сторінок основного тексту роботи.

Список використаних джерел: подається в алфавітному порядку; має складатися не менше кількості аркушів у роботі, з них як мінімум 5% – іноземною мовою); оформлюється відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Використання у кваліфікаційних роботах інформаційних джерел країни-агресора забороняється.

Додатки до дипломної роботи. Цей розділ призначений для висвітлення додаткових матеріалів, що підтверджують основні положення роботи. Додатки наводяться тільки в разі необхідності, якщо ця інформація не може бути поміщена безпосередньо у тексті роботи, і розміщують у порядку появи посилань у тексті.

Опубліковані статі, тези конференції за тематикою роботи, які апробовані на науково-практичних конференціях, додаються до роботи.

Електронна версія роботи на електронному носіїві додається і оформлюється одним файлом, й має бути абсолютно ідентичною паперовому варіанту.

7. Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота виконується державною мовою. Обсяг кваліфікаційної роботи становить 50-70 сторінок тексту формату А4; для психолого-педагогічних і гуманітарних наук допускається збільшення до 30%. До зазначеного обсягу не входять сторінки зі списком використаних джерел та додатків. Об'єм основної частини (розділів) має складати не менше 70% всієї роботи. Усі сторінки структурних частин кваліфікаційної роботи підлягають наскрізній нумерації, окрім анотацій і реферату, які підшиваються одразу за титульною сторінкою. Першою сторінкою вважається титульний лист роботи (першою сторінкою, яка нумерується, є зміст). Кваліфікаційна робота повинна бути виконана й оформлена з дотриманням усіх технічних вимог до наукових робіт.

Текст роботи набирається: шрифт – Times New Roman, кегль – 14 пунктів, міжрядковий інтервал – 1,5; поля: ліве – 3 см; праве – 1 см; верхнє – 2 см; нижнє – 2 см, абзацний виступ – 1,25 см. Не використовувати курсив по всьому тексту роботи (окрім **списку використаних джерел**).

Заголовки розділів друкуються великими літерами посередині рядка без крапки в кінці. Нумерація заголовків розділів здійснюється арабськими цифрами з крапкою в кінці (РОЗДІЛ 1.). Вступ і Висновки не нумеруються.

Заголовки підрозділів друкуються з абзацного відступу малими літерами (крім першої великої). Нумерація підрозділів здійснюється арабськими цифрами в межах кожного розділу, відокремлених крапкою та з крапкою у кінці (1.2.). Відстань між заголовками та подальшим чи попереднім текстом дорівнює 3 інтервали (2 рядки).

Нумерацію сторінок кваліфікаційної роботи проставляють, починаючи зі вступу (третья сторінка) у верхньому правому куті без крапки наприкінці.

На титульному аркуші та на сторінці зі змістом номери сторінок не ставлять.

Нумерацію розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають арабськими цифрами без знаку № у правому верхньому куті.

Всі аркуші роботи повинні бути зброшуровані у твердому плетінні.

Назви структурних частин «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами по центру до тексту; крапка наприкінці назви структурної частини не ставиться; кожний розділ починається з нового аркуша, нумерація – арабськими цифрами.

У межах розділу підрозділи не починаються з нової сторінки.

Графічні неточності, описки, друкарські помилки, які було виявлено у паперовому варіанті тексту, можна виправляти, проте допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Оформлення таблиць та ілюстрацій.

Таблиці, представлені у тексті роботи, повинні бути компактними і наочно доступними для розуміння.

Кількість ілюстрацій – малюнків, схем, графіків, таблиць, діаграм тощо визначається змістом роботи та повинна бути достатньою для того, щоб текст був чітким і зрозумілим. Усі ілюстративні матеріали доцільно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Мал. ...» і нумерують послідовно у межах відповідного розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Відповідно

номер ілюстрації містить номер розділу і порядковий номер ілюстрації у ньому, позначені цифри розділяються між собою крапкою, наприклад: «Мал. 1.2. Класифікація методів дослідження реклами», тобто друга ілюстрація у першому розділі.

У тексті роботи спочатку подають малюнок, потім під ним симетрично тексту розміщують його номер та назву. Після назви крапка не ставиться, назва виділяється напівжирним.

Таблиці. Цифровий матеріал, як правило, оформлюється у вигляді таблиць. Нумерують таблиці послідовно у межах розділу, за винятком таблиць у додатках. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» з першої великої літери із зазначенням її номера.

Усі таблиці повинні мати назви, які розміщують над таблицями і друкують симетрично до тексту. Назва конкретної таблиці виокремлюється жирним шрифтом, її слід починати із великої літери. Інтервалу між назвою таблиці та власне таблицею немає.

Відступ від тексту до напису «Таблиця» та до тексту після таблиці становить один інтервал.

У текстовій частині роботи повинні бути вказівки на таблиці. Вони розміщуються після згадування про них у тексті. Наприклад, «...статистичні дані наведені в табл. 1.3». Слово «Таблиця» і номер її вказують справа.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела. При написанні роботи студент повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати досліджень, дані з яких наводяться у роботі. Наприкінці роботи складається повний список використаних джерел у алфавітному порядку: Загальні положення та правила складання бібліографічних посилань визначені Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07.2017 № 40. {Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019}.(Додаток)

Посилаючись у тексті роботи на джерела, слід зазначати порядковий номер у переліку списку використаних джерел, виділеним квадратними дужками, наприклад: «...у працях [2-5]» або « ... у праці [8]». Якщо використовуються посилання на певного автора, то у квадратних дужках зазначається номер цього джерела у списку використаної літератури та сторінки. Наприклад, цитата в тексті: «... Значення середнього віку матері при народженні дитини в Україні ще залишається одним із найнижчих серед європейських країн...[17, с. 51]». Тобто, 17 – це номер за списком літератури, а 51 – сторінка.

У разі необхідності здійснення посилань на декілька публікацій, їх треба оформлювати у квадратних дужках через крапку з комою, відокремлюючи авторів у посиланні, наприклад, цитата в тексті «...проблема лідерства аналізується в працях К. Левіна, М. Мескона, Б. Паригіна [12; 14; 25]».

Посилання на ілюстрації та таблиці у роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, (Дивись малюнок 1.2.), (Дивись таблицю 1.2.)

Загальні вимоги до здійснення цитувань:

1) текст цитати, тобто, прямої мови, наводиться в лапках у тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням специфіки авторського написання;

2) пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками, які ставляться у будь-якому місці цитати – на початку, всередині, наприкінці, й якщо перед авторським текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

3) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках і розміщують їх у порядку появи у тексті роботи.

Кожний окремий додаток повинен починатися з нової сторінки. При оформленні додатків окремою частиною на титульному аркуші після всієї роботи по центру сторінки друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ».

Далі на наступному аркуші починається розміщення додатків. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої

симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово Додаток і велика літера, що позначає додаток.

Ілюстрації і таблиці, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: мал. 1.2. – другий малюнок першого розділу.

8. Допуск до захисту дипломної роботи

Попередній захист кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти – це процедура перевірки відповідності кваліфікаційної роботи встановленим вимогам та готовності здобувача до захисту роботи в екзаменаційній (атестаційній) комісії. Попередній захист на засіданні кафедри проводиться не пізніше ніж за місяць до початку атестації. Участь здобувача в попередньому захисті є обов'язковою.

Для проведення попереднього захисту здобувач вищої освіти повинен подати на кафедру кваліфікаційну роботу в електронному вигляді, наукову статтю та/або тези доповіді на науковій конференції (за наявності) і бути готовим коротко доповісти основний зміст роботи.

За два тижні до попереднього захисту здобувач вищої освіти повинен подати на кафедру електронний варіант кваліфікаційної роботи для перевірки на текстові запозичення. Перевірка кваліфікаційної роботи на плагіат здійснюється за допомогою онлайн-сервісу «StrikePlagiarism», із яким університет уклав договір. Перевірку здійснює відповідальний співробітник, призначений на факультеті наказом ректора на основі подання декана факультету, і має відповідний допуск до роботи із відповідними програмами. Результат перевірки у вигляді звіту, який видає онлайн-сервіс «StrikePlagiarism», передається на кафедру відповідальній особі з питань моніторингу і протидії академічної недоброчесності.

Результати перевірки кваліфікаційної роботи програмними засобами розглядаються на засіданні кафедри. На цьому ж засіданні кафедри призначаються експертні групи для розгляду результатів перевірки засобами

програмного забезпечення та фактичного змісту кваліфікаційної роботи. Експертна група аналізує звіти, отримані у результаті використання онлайнсервісу «StrikePlagiarism», визначає наявність/відсутність плагіату (прийняття рішення щодо наявності/відсутності плагіату у тексті не може базуватися виключно на даних звіту, сформованого онлайн-сервісом) і готує свій висновок щодо наявності/відсутності порушень академічної доброчесності у кваліфікаційній роботі та оголошує його під час попереднього захисту кваліфікаційної роботи. Протоколом засідання кафедри, на якому відбувається попередній захист кваліфікаційної роботи, оформлюється рішення щодо рекомендації кваліфікаційної роботи до захисту. У разі виявлення у кваліфікаційній роботі текстових запозичень здобувачеві надається два тижні для їх коректного виправлення й цитування. Виправлений варіант здобувач надає на кафедру не пізніше ніж за два тижні до початку атестації, після чого проводиться повторне засідання кафедри, на якому відбувається попередній захист кваліфікаційної роботи, оформлюється рішення щодо рекомендації кваліфікаційної роботи до захисту.

За результатами перевірки на плагіат та попереднього захисту кафедра ухвалює рішення про допуск (недопуск) кваліфікаційної роботи до захисту перед екзаменаційною (атестаційною) комісією, про що здобувач вищої освіти інформується персонально.

До захисту в атестаційній комісії допускаються кваліфікаційні роботи, теми яких затверджені наказом ректора Університету, а структура, зміст та якість викладу матеріалу й оформлення відповідають вимогам Положення про кваліфікаційні роботи на здобуття освітніх ступенів бакалавра та магістра у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького, що засвідчується підписами керівника та консультантів роботи на титульному листі.

До захисту в атестаційній комісії не допускається робота, у якій виявлені принципові недоліки в прийнятих рішеннях, обґрунтуваннях, розрахунках та

висновках, суттєві відхилення від вимог державних стандартів, а також ті, які не подано у встановлений термін.

Якщо кваліфікаційна робота не рекомендована кафедрою до захисту, питання про те, чи може здобувач вищої освіти захищати кваліфікаційну роботу в наступний термін із тією ж темою, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, вирішується кафедрою, про що робиться відповідний запис у протоколі.

У разі, коли кваліфікаційна робота не підготовлена у встановлений термін або за рішенням кафедри не може бути представлена до захисту, як така, що не задовольняє поставленим до неї вимогам, здобувач вищої освіти не позбавляється права проходити наступні етапи атестації. Таким студентам надається право повторного захисту кваліфікаційної роботи протягом трьох років. Кафедра визначає тему кваліфікаційної роботи (залишає стару або змінює) і керівника роботи (залишає того ж або призначає нового). Допрацьована (перероблена) робота проходить процедуру допуску до захисту за встановленими правилами, які викладені у Положенні про кваліфікаційні роботи на здобуття освітніх ступенів бакалавра та магістра у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького

9. Порядок та процедура публічного захисту кваліфікаційної роботи

Після попереднього захисту на засіданні кафедри кваліфікаційна робота (в разі її повної відповідності встановленим вимогам або після усунення виявлених недоліків) зшивається у тверду обкладинку та має бути підписана й подана здобувачем науковому керівнику. Науковий керівник перевіряє виконану роботу (разом із висновком у поданні голові екзаменаційної (атестаційної) комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи (далі – Подання) передає завідувачеві кафедри.

У Поданні зазначаються дані щодо успішності здобувача вищої освіти за період навчання в Університеті; висновок керівника кваліфікаційної роботи та висновок кафедри про кваліфікаційну роботу.

У висновку кафедри зазначається «Кваліфікаційна робота відповідає (не відповідає) вимогам. Робота пройшла перевірку на плагіат і має (високий,

достатній, низький) рівень унікальності. Здобувач допускається (не допускається) до захисту даної роботи в атестаційній комісії. Протокол № _ від 20_ року». Відповідальність за своєчасне оформлення Подання несе декан факультету.

Кваліфікаційна робота, електронний варіант роботи (диск), який має бути ідентичним роздрукованій роботі, рецензія, Подання передаються до деканату факультету за сім днів до захисту. Секретар факультету реєструє кваліфікаційну роботу у «Журналі реєстрації кваліфікаційних робіт», а також зазначає у Поданні дані щодо успішності здобувача вищої освіти за період навчання в Університеті.

Перед захистом кваліфікаційної роботи до атестаційної комісії секретарем деканату факультету подаються: виконана кваліфікаційна робота та її електронна версія; подання голові атестаційної комісії про захист кваліфікаційної роботи; письмова рецензія на кваліфікаційну роботу; інші матеріали, що характеризують наукову і практичну цінність виконаної кваліфікаційної роботи: листи-замовлення підприємств на виконання кваліфікаційної роботи (за наявності), друковані статті за темою роботи, документи, що вказують на практичне застосування роботи тощо.

Послідовність проведення процедури захисту кваліфікаційних робіт:

- представлення здобувачем його роботи головою атестаційної комісії;
- виступ автора кваліфікаційної роботи;
- питання членів комісії та присутніх до автора;
- відповіді на запитання членів комісії та присутніх;
- оголошення висновку керівника та рецензії на кваліфікаційну роботу;
- відповіді автора на зауваження наукового керівника і рецензента;
- загальна дискусія;
- заключне слово здобувача вищої освіти;
- підбиття підсумків захисту на закритому засіданні екзаменаційної комісії;
- публічне оголошення результатів захисту.

Загальний захист кваліфікаційної роботи не повинен перевищувати 20 хвилин.

На захист здобувач вищої освіти заздалегідь готує:

1) доповідь тривалістю 10-15 хвилин у довільній формі, де має висвітлити наступні питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мету й завдання роботи; об'єкт, предмет дослідження; основні методи дослідження; методологічну основу роботи; практичну цінність отриманих результатів роботи; загальні висновки; перспективні напрями вивчення і розвитку обраної проблеми. Автор кваліфікаційної роботи має продемонструвати вміння: логічно та аргументовано викладати матеріал; коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи; проводити власні дослідження; володіти навичками узагальнення; формулювати висновки; працювати з інформаційними джерелами; ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи та напрями вирішення завдань, що досліджується.

2) ілюстративний матеріал у вигляді презентації за допомогою програмного продукту Microsoft Office PowerPoint, аналогічних програмних продуктів та/або роздаткового матеріалу, що містить таблиці, графіки, діаграми, схеми тощо, на які посилається автор у своїй доповіді, а також основні висновки та пропозиції, сформульовані в результаті дослідження. Необхідну кількість та зміст ілюстрацій здобувач вищої освіти визначає самостійно, але погоджує з науковим керівником.

Роздатковий матеріал оформлюється на окремих аркушах формату А4. На титульній сторінці необхідно вказати тему кваліфікаційної роботи та її виконавця. Таблиці та рисунки разом мають наскрізну нумерацію роздаткового матеріалу. Кількість папок із роздатковим матеріалом відповідає кількості членів атестаційної комісії.

10. Оцінювання дипломної роботи

Оцінювання захисту кваліфікаційних робіт здійснюється за 100-бальною шкалою, яка відповідно переводиться в національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу ЄКТС.

відповідність змісту роботи обраній темі, її актуальність, логічність структури роботи та чітка програма роботи	1- 20
грунтовність, повнота і науково-критичний аналіз літератури з проблемами дослідження	1-10
успішність виконання завдань дипломної роботи	1- 20
рівень аналізу зібраного фактичного матеріалу	1-10
новизна, теоретичне і практичне значення	1-10
літературне, технічне й естетичне оформлення роботи	1-10
публічний захист дипломної роботи (аргументованість, переконливість, вільне володіння матеріалом, культура мовлення)	1- 20
Разом	100

У випадку, коли захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, атестаційна комісія встановлює, чи може здобувач подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він повинен опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою.

У випадку негативного висновку атестаційної комісії за результатами повторного захисту кваліфікаційної роботи її подальший розгляд не допускається.

Після захисту кваліфікаційної роботи у паперовому вигляді, а також їх версії на електронних носіях передаються до бібліотеки Університету згідно з актами передачі кваліфікаційних робіт, складеними секретарями факультету, та зберігаються протягом п'яти років.

За кваліфікаційними роботами зберігається статус авторського права. За достовірність усіх наведених у цих роботах даних відповідальність несе здобувач вищої освіти.

Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті університету протягом двох тижнів після останнього засідання атестаційної комісії у вигляді файлу pdf, який містить титульну сторінку, зміст, анотацію двома мовами, реферат кваліфікаційної роботи та довідку про перевірку роботи на текстові запозичення

У разі виявлення у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, списування тощо, скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації відбувається відповідно до Порядку скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2021 р. № 897.

11. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Положення про академічну доброчесність у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/458_akadem-dobrochesnist.pdf

Кодекс академічної доброчесності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/Kodeks_akadem_dobrochesnosti_27_09_2022.pdf

Положення про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/09/10_zapobigannya_akadem_plagiatu_10_02_2025.pdf

Положення про кваліфікаційні роботи на здобуття першого (бакалавра) освітнього рівня / другого (магістерського) освітнього рівня у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/09/14_polozhennya_pro_kvalifikacijni_roboty_14_03_2025.pdf

Додаток 1

Титульний аркуш кваліфікаційної роботи

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра соціології та філософії**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»
на тему « »

**Виконав(ла): здобувач вищої освіти
групи**

Денного/заочного відділення

Спеціальність: В11 Філософія

**Освітня програма: Аналітика
суспільних процесів**

ПІБ

Керівник: ПІБ

Рецензент: ПІБ

Запоріжжя — 20__ року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ СПОРТУ	
1.1. Соціалізація молоді як об'єкт соціологічного аналізу	6
1.2. Спорт як фактор соціалізації молоді людини	12
РОЗДІЛ 2. СПОРТ ЯК НЕОБХІДНИЙ КОМПОНЕНТ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ	
2.1. Особливості формування особистості засобами спорту	18
2.2. Форми і засоби соціалізації молоді в спортивній школі.....	25
РОЗДІЛ 3. СПОРТИВНА ШКОЛА ЯК МАЙДАНЧИК САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ	
3.1. Роль та значення занять спортом	32
3.2. Спортивна школа як референт соціалізації молоді: соціологічний вимір.....	42
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ	60

Додаток 3

Зразок оформлення списку використаних джерел

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

КНИГИ Іваненко О.О. *Це назва книги*. Місто: Видавництво. 2022. 25 с.

СТАТТЯ ІЗ ЖУРНАЛУ. Іваненко, О.О. (2018). Назва статті. *Назва журналу*, номер/випуск. 2018. С. 3-9.

ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛО. Іваненко, О.О. Назва роботи. Рік. URL: лінк

ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛО ОФІЦІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ (БЕЗ АВТОРА).

Офіційна назва. URL: лінк

Приклад:

1. Горбачик, А. П., Сальникова, С. А. Аналіз даних соціологічних досліджень власними силами SPSS. Луцьк: РВВ "Вежа". 2008. 54 с.
2. Бакальчук Владислава. Культурний геноцид як складова частина міжнародного злочину РФ в Україні. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2023. URL: <http://surl.li/mzasm>
3. Гай-Нижник П.П. Російсько-українська війна – війна за життя (2014–2022 рр.): періодизація. *Українознавство*. № 1(82). 2022. С. 51–76. 4. Галів М., Ільницький В. Характер сучасної російсько-української війни (2014–2023): Вітчизняний історіографічний дискурс. *Проблеми гуманітарних наук. Серія Історія*. Випуск 13/55. 2023. С. 47–73.
5. Грицюк В., Лисенко О. Війна Російської Федерації проти України: воєнний, міжнародноправовий, геополітичний та економічний виміри. *Український історичний журнал*. 2 (569). 2023. С. 5–33.
6. Киридон А.М., Троян С.С. Цивілізаційна війна 2014–2022 рр.: національно-визвольна війна України XXI століття (теоретичний дискурс). *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». 2022. С. 523–534.
7. Лисенко О.Є. Феноменологія війни Росії проти України як об'єкт гуманітарних досліджень (за матеріалами доповіді на засіданні Президії НАН України 25 травня 2022 р.). *Вісник Національної академії наук України*. №7. 2022. С. 85–98. 8. Наміри Кремля: чому війна Росії проти України є геноцидом українського народу. *Матеріал Президентки АПУ Анни Огречук для «Радіо Свобода»*. 2022. URL: <http://surl.li/nlhhl>
9. Політика історичної пам'яті в контексті національної безпеки України: аналіт. доповідь / [Яблонський В. М., Лозовий В. С., Валєвський О. Л., Здіорук С. І., Зубченко С. О. та ін.] / за заг. ред. В. М. Яблонського. Київ: НІСД, 2019. 144 с.
10. Регіональне інформаційне агенство (РІА)–Мелітополь: У Мелітополі окупанти примусово виселили жінку. URL: <http://surl.li/mzasg>
11. Смолій В. А. Історик і війна / *НАН України. Звернення академіка Валерія Смолія*. 23. 03. 2022. URL: <http://history.org.ua/uk/post/46828> 13. У Росії створили загони юних танкістів і десантників. *РБК-Україна*. URL: <http://surl.li/nlhgy>
14. Федоров Іван. Перелякані рашисти вкотре прикрились цивільними як живим щитом. *Telegram Message*. 2022. URL: https://t.me/ivan_fedorov_melitopol/978
15. Howe S. *Empire: A Very Short Introduction*. New York: Oxford University Press. 2002. 140 с.